

**ОБЩИНА РУСЕ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА**

**60.
МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
17.09-03.10.2021
РУСЕ, БЪЛГАРИЯ**

МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ

MARCH MUSIC DAYS

**60.
INTERNATIONAL FESTIVAL
17.09-03.10.2021
RUSE, BULGARIA**

**RUSE MUNICIPALITY
MINISTRY OF CULTURE**

ОБЩИНА РУСЕ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

60. Международен фестивал *МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ*

17 септември – 3 октомври 2021

Звукови картини

ЕЛЕНА БАШКИРОВА

пиано

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе

120000890856

1.10. петък, 19 ч.
Доходно здание

49/1076

ПРОГРАМА

I.

ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ (1756 – 1791)
Fantasie, ре минор, K397
Rondo, ре мажор, K485
Вариации за клавесин, ла мажор K Anh. 137

АНТОНИН ДВОРЖАК (1841 – 1904)
Из *Поетични звукови картини*, оп. 85
1889
Night Journey. Allegro moderato
At the Old Castle. Lento
Goblins' Dance. Allegretto
Serenade. Moderato e molto cantabile
Bacchanalia. Vivacissimo

II.

ЛУДВИГ ВАН БЕТОВЕН (1770 – 1827)
ФЕРЕНЦ ЛИСТ (1811 – 1886)
An die ferne Geliebte / *На далечната любима*
песенен цикъл оп. 98
1816
транскрипция за пиано – Ференц Лист (1849)
Седя на хълма и се взира
Където планините са толкова сини
Леки плаващи облаци във висините
Тези облаци в небето
Докато преваля месец май и цъфтят ливадите
Приеми все пак тези песни!

РОБЕРТ ШУМАН (1810 – 1856)
Фантазия оп. 17, до мажор
1836
Durch aus fantastisch und leidenschaftlich-vorzutragen;
Im Legenden – Ton
Mäßig. Durch aus energisch
Langsam getragen. Durchweg leise zu halten

В началото на тази на пръв поглед пъстра, но и удивително жива в жанрово отношение програма седят три творби на **В. А. Моцарт**, създадени в различни периоди от неговия недълъг живот, които са истински бисери в клавирната литература – прочутата *Ре-минорна фантазия*, популярното *Рондо* в ре мажор и очарователните със своята галантна красота **6 вариации за клавесин/пиано**, създадени върху финалната тема на неговия известен и единствен в творчеството му кларинетен квинтет. Тези Моцартови пиеси са може би възможно най-подходящото и елегантно въведение към тази изключително богата в своята инструментална поетика и драматургична цялост концертна програма.

Клавирната музика на **Дворжак** включва много скъпоценни бисери, освен популярната *Хумореска* в сол мажор. Тринадесетте *Поетични звукови картини* са най-дългият му и сложен цикъл за пиано. Пише го през пролетта на 1889 за по-малко от два месеца, отчасти в Прага и отчасти в лятната си резиденция. Предлага го на издателя си Симрок преди да бъде завършен, който го публикува същата година в три тома. Така композиторът отговаря на честите молби на Симрок да създаде по-къси клавирни пиеси, за които има голям интерес сред пианистите любители. Относно заглавието, Дворжак се консултира с приятеля си, музикалният критик Емануел Чвала: *Скъпи приятелю! Сега написах 13-те пиеси за соло пиано, за които ви разказах. Всяка от тях има свое име, но все още не съм измислил заглавие за целия цикъл, така че бих искал да попитам за вашия съвет. Имам списък със заглавия, но не знам кое да избира. С нетърпение искам да разбера какво мислите за новата ми работа.*

Краят на 1880-та е период, в който композиторът често се връща към времето на младостта си, поради което редица негови творби от това време имат носталгичен привкус. *Поетичните картини* също са написани в подобен дух. Въпреки че всяка част има име, те нямат нито конкретен програмен

характер, нито определена сюжетна линия. Композиторът подчертава този аспект в писмо до своя издател: *Стремил съм се да създам музикална поезия, както би направил Шуман, дори и ако пиесите не звучат по „шумановски“*. Така отделните части на цикъла предизвикват обобщени асоциации, а имената трябва да внушат на слушателя определен обхват от идеи. Пиесите предлагат богата палитра от настроения. Поетичният темперамент е многопланов и гравитира от романтика, съзерцание и мечтателност, до стилизиран яростен танц.

Лудвиг ван Бетовен композира песенния цикъл *На далечната любима* през април 1816 по романтичния пасторален текст от Алоис Ййтелес, посвещавайки го на образа на *Безсмъртната любима*. Това е първият, цялостно композиран песенен цикъл, който се превръща в отправна точка за бъдещите романтични образци в този жанр. В действителност Бетовен достига дори по-далеч от романтиците в процеса на обединяване на музикалния материал, преплитайки в цялостен синтез шестте песни чрез взаимосвързани клавирни реплики. Неслучайно Ромен Ролан нарича цикъла *една песен с различни епизоди*.

Транскрипцията на **Ференц Лист** на прочутия цикъл датира от 1849. Счита се за една от неговите най-майсторски преработки на песни, които оформят значителна част от творчеството му за соло пиано. Тук Лист си позволява много малки волности, като на места пропуска някои повторения от мелодията, за да подчертае винаги различния акомпанимент на теноровия солов глас. Песните преливат една в друга, както в поемата на Ййтелес, и последният стих на първата песен се повтаря в последния куплет на шестата:

*Поетът седи на хълма, взира се в далечината,
където са се срещнали за първи път, и усещайки
болката от раздялата, възпява своята любима.*

*Той силно желае да бъде там, сред сините
планини в мъглата, идентифицира себе си и чув-*

ствата си с пейзажа, за да забрави мъката от раздялата.

С тази мисъл той призовава бързеите и ручей да я поздравят, облаците да оформят неговия образ, който тя да види, малките птици да ѝ пеят, западният вятър да ѝ носи своите въздишки като последните лъчи на слънцето, а потокът – сълзите си на любов към нея.

Влюбеният моли облаците да го пренесат там, където би могъл да сподели радостта на вятъра, който шумоли в косите ѝ.

Месец май се завръща, единявайки цялата природа, но не и поета и неговата любима.

Поетът моли своята любима да отнесе песните в тишината на здрача и в отговор да ги изпее, така че онова, което любящото сърце е възславило, да докосне друго любящо сърце.

Дълбоко впечатлен от творбата, **Роберт Шуман** цитира шестата песен от вокалния цикъл *На далечната любима*, като своеобразен монумент на Бетовен в звуци, в заключителната тема на третата част на своята **Фантазия оп. 17**.

1836 година. Фридрих Вик принуждава Клара да върне писмата на Роберт. За Шуман това е страшен удар. Той се оттегля в мъката си, не може да говори почти с никого, освен привечер, но най-вече с пианото. От този период на отчаяние на ръба на лудостта, датира голямата Фантазия оп. 17. Започната през 1836, тя първоначално е скромният му принос за паметника на Бетовен, който по предложение на Лист ще бъде издигнат в Бон. Обявява я на издателя си като голяма соната за пиано под заглавието *Руини, трофеи, лаври*, средствата от която ще бъдат предоставени за събитието. По-късно сонатата се превръща в три поеми, които ще нарека: *Руини, триумфални арки, звездно сияние*. А на Клара пише: *Това е просто протяжен вопъл на любов към теб. Не можеш да разбереш „Фантазията“, ако не се пренесеш мислено към онова нещастно лято, в което се бях отказал от теб...*

*Първата част е най-страстното нещо, излязло изпод перото ми, тя е дълбоко стенание по теб. Когато творбата се появява през 1839 под името *Фантазия*, единствено посвещението на Ференц Лист напомня за първоначалното намерение на Шуман. В началото на композицията е поставен загадъчен епиграф от Фридрих Шлегел:*

*През безбройните звуци,
населили прозирния сън на света,
Нечута песен зове
човека, който скритом слуша.*

Този вопъл, с който започва първата част, изградена в симфонични мащаби (да се изпълнява фантастично и страстно!), е един от най-патетичните в романтичната музика. Вторият ѝ дял – *Легенда*, е още по-романтичен от първия, рисувайки с мрачна меланхолия, носталгията по фантастичното и приказното през призмата на епоса. Втората част е триумфален марш, чиято настъпателност, натрапчив ритъм и нарастващо напрежение асоциира с халюцинация. Най-свободна като форма е елегично светлата трета част. В нея господства кантилената, а финалът ѝ е обгърнат от причудливи фигури, сякаш изгубен в мъглата на романтичен сън.

Пианистката **Елена Башкирова** вярва, че Камерната музика е душата на музиката и това е очевидно в дейността ѝ като солист, акомпанятор, камерен музикант и съставител на програми. Нейният подход към всички аспекти на музиката е един акцент на съпричастност в съвместното общуване и музициране.

Сред върховете прояви на Башкирова през сезон 2020-21, белязан с несигурност заради пандемията, са рециталите в Санкт Петербург, в камерната зала на Берлинската филхармония и на клавирния фестивал в Рур. Песенни рецитали с Георг Нигл и Марина Гедек са планирани в Мюнхен, Филхармонията в Кьолн, *Театър де ла Моне* в Брюксел и Пролетния фестивал в Хайделберг. Като солист

й предстоят изпълнения на концерт от Моцарт в G Major, KV 453 и клавирния концерт на Р. Шуман с Тонкюнстлер оркестър, Филхармонията в Одеса, Симфоничния оркестър Чайковски и Софийска филхармония. Планирано е турне в Южна Америка, както и камерни концерти в Париж, Женева и други градове, съвместно със солисти от Международния фестивал за камерна музика в Йерусалим.

Произхожда от една забележителна музикална династия в Русия. Родена е в Москва, където на 15 години започва обучението си по пиано в класа на своя баща, легендарният пианист и педагог Дмитрий Башкиров. Елена Башкирова напуска Съветския съюз и се установява в Париж през 1978 заедно с цигулара Гидон Кремер, с когото често свирят в дует и правят редица записи. Диригентите Пиер Булез, Серджиу Челибидаке и Михаел Гилен оказват влияние върху работата ѝ. От 1992 живее в Берлин със своя съпруг Даниел Баренбойм.

Елена Башкирова е артистичен директор на Международния фестивал за камерна музика в Йерусалим, който тя основава през 1998. Фестивалът, който се провежда през септември всяка година и събира изтъкнати солисти от цял свят, се е превърнал в стълб на културния живот в Израел. През април всяка година от 2012 насам тя организира широко акламирания *Intonations Festival* в Еврейския музей в Берлин. Елена Башкирова редовно концертира по световните сцени за камерна музика с музиканти от споменатите фестивали, в т. ч. и летните фестивали в Люцерн, Рейнгау, фестивала *Джордже Енеску* в Букурещ и Бетовеновия фестивал в Бон. Поредица документални записи съхраняват върхови изпълнения на програми, които Башкирова е съставила за различни камерни ансамбли.

Репертоарът за пиано и глас е от съществено значение за Башкирова. В списъка на певците, с които тя работи, са такива именити артисти като Анна Нетребко, Олга Перетятко, Доротея Рьошман, Рене Папе и Робърт Хол.

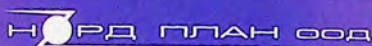
Записът на Башкирова на двата цикъла *Годишните времена* и *Детски албум* от Чайковски получават наградата на *ISMA* в категорията *солов инструмент* през 2017. През октомври 2020 е издаден записът ѝ на пълния интеграл на *Поетични картини*, оп. 85 от Антонин Дворжак.

През 2018 Башкирова получава наградата на клавирния фестивал в Рур, както и титлата *Почетен доктор* на университета *Бен-Гурион* в Негев. Неотдавна е избрана за следващия след диригента Курт Мазур, президент на фондацията *Феликс Менделсон-Бартолди* в Лайпциг.

Програмата подготви:

Мария Дуканова

www.bta.bg

